

DOI: 10.35774/app2026.01.051
УДК 349.3

Владислав Мехеда,

кандидат юридичних наук, заступник
начальника кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Військового інституту танкових
військ Національного технічного
університету «Харківський політехнічний
інститут» .

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2160-3738>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОРІЧНОЇ РАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ВИПЛАТИ УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ

Метою статті є аналіз проблемних питань щодо виду, мети, функцій, порядку призначення, розміру щорічної разової грошової виплати до Дня Незалежності України учасникам бойових дій та винесення пропозицій щодо їх вирішення.

Методологія дослідження базується на поєднанні системного, порівняльно-правового та формально-юридичного аналізу, спрямованого на виявлення змісту, виду, мети та функцій соціальних допомог в системі соціального захисту ветеранів війни.

В роботі відзначається, що щорічна разова грошова виплата учасникам бойових дій за своєю правовою природою є соціальною допомогою допоміжного характеру, метою якої є забезпечення комфортних умов їх життєдіяльності.

Щорічна разова грошова виплата виконує компенсаційну функцію, яка полягає у компенсації фізичних та моральних напружень у зв'язку з виконанням обов'язків у особливо небезпечних умовах.

За результатами проведеного дослідження зроблено висновок про те, що доцільно цій виплаті присвятити окрему статтю в Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ, в якій визначити правову природу, мету, функції та фіксований розмір в залежності від мінімальних пенсій за віком. Такі пропозиції відповідатимуть принципу реалістичності, визначеному у «Стратегії ветеранської політики на період до 2030 року», схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 р. № 1209-р.

Автором висловлено думку про те, що соціальна справедливість та вдячність суспільства за внесок ветеранів у збереження української державності має стати частиною політики держави. Саме тому слушною є думка суддів Конституційного Суду України, викладена у Рішенні від 27 лютого 2020 року № 3-р/2020 про те, що «...невиконання державою соціальних зобов'язань щодо ветеранів війни, осіб, на яких поширюється чинність Закону № 3551, підриває довіру до держави... Обмеження або скасування пільг для ветеранів війни, осіб, на яких поширюється чинність Закону № 3551, без рівноцінної їх заміни чи компенсації є порушенням зобов'язань держави щодо соціального захисту осіб, які захищали Вітчизну, та членів їхніх сімей».

Ключові слова: соціальний захист, щорічна разова грошова виплата, соціальна допомога, учасники бойових дій, соціальний захист, ветерани війни.

Mekheda V.

Some issues of annual lump sum payments to combatants

The purpose of the article is to analyze problematic issues regarding the type, purpose, functions, procedure for appointment, and amount of the annual one-time cash payment for the Independence Day of Ukraine to participants in hostilities and to make proposals for their resolution.

The research methodology is based on a combination of systemic, comparative legal, and formal legal analysis aimed at identifying the content, type, purpose, and functions of social benefits in the system of social protection for war veterans.

The work notes that the annual one-time cash payment to combatants, by its legal nature, is social assistance of an auxiliary nature, the purpose of which is to ensure comfortable conditions for their livelihoods.

The annual lump sum payment performs a compensatory function, which consists in compensating for physical and moral stress associated with performing duties in particularly dangerous conditions.

Based on the results of the study, it was concluded that it is advisable to devote a separate article to this payment

© Владислав Мехеда, 2026

in the Law of Ukraine «On the Status of War Veterans, Guarantees of Their Social Protection» dated October 22, 1993 No. 3551-XII, which would determine the legal nature, purpose, functions and fixed amount depending on the minimum pensions by age. Such proposals would comply with the principle of realism defined in the Strategy of Veteran Policy for the Period Until 2030 Strategy of Veteran Policy for the Period Until 2030, approved by the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 29, 2024 No. 1209-p.

The author expresses the opinion that social justice and gratitude of society for the contribution of veterans to preserving Ukrainian statehood should become part of state policy. That is why the opinion of the judges of the Constitutional Court of Ukraine, set out in the Decision of February 27, 2020 No. 3-r/2020, that «...the state's failure to fulfill social obligations towards war veterans, persons covered by Law No. 3551, undermines trust in the state... Limiting or canceling benefits for war veterans, persons covered by Law No. 3551, without their equivalent replacement or compensation is a violation of the state's obligations regarding the social protection of persons who defended the Fatherland and their family members, is correct».

Keywords: social protection, short one-time penny payment, social assistance, combat participants, social protection, veterans of the war.

Постановка проблеми. Відповідно ст. 17 Конституції України [1] – «держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей». Виходячи з норм спеціального законодавства, а саме, ч.1 ст.1-1 Закону України Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII [2] (далі – Закон № 3551-XII) – «державна політика соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України – цілеспрямована, системна діяльність органів державної влади щодо забезпечення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України шляхом надання їм пільг і гарантій соціального захисту відповідно до законодавства».

Стаття 4 вказаного Закону № 3551-XII визначає, що ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. До ветеранів війни належать: учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни.

Таким чином, визнання внеску в безпеку та оборону країни учасників бойових дій (далі – УБД), яких віднесено до ветеранів війни, є одним із основних обов'язків держави.

Однією із організаційно-правових форм соціального захисту ветеранів війни є щорічна разова грошова виплата до Дня Незалежності України (далі – ЩРГВ). Право на таку виплату належить учасникам бойових дій та особам, прирівняним до них (ст.12 Закону 3551-XII), особам з інвалідністю внаслідок війни (ст.13 Закону 3551-XII), учасникам війни (ст.14 Закону 3551-XII), сім'ям загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України (ст.15 Закону 3551-XII). Для перелічених категорій встановлено різний розмір таких виплат, при цьому, слід зауважити про те, що:

По-перше, дана ЩРГВ міститься у перелічених статтях Закону 3551-XII, які у своїй назві мають перше слово – «Пільги», тобто така виплата законодавцем віднесена до пільг. Проте, у Тлумачному словнику української мови «пільга» визначається як повне або часткове звільнення від дотримання встановлених законом загальних правил, виконання яких-небудь обов'язків [3]. У цьому зв'язку слушною є думка Г. А. Трунової, яка вважає, що «... законодавець підмінює права ветеранів війни на соціальний захист у вигляді соціальної допомоги, соціальних послуг та інших складників права на соціальне забезпечення виключно категорією «пільга» [4, с.26].

По-друге, в законодавстві не визначений вид ЩРГВ саме як соціальної допомоги, а у переліках державних соціальних допомог, які містяться у підзаконних нормативно-правових актах [5; 6] вона відсутня саме як «соціальна допомога» і мабуть (?) міститься в категоріях під назвою «пільги та компенсаційні виплати». Проте, у Методичних рекомендаціях «Правила оформлення проектів законів та основні вимоги законодавчої техніки» міститься положення про те, що «...визначення термінів повинне відповідати їхньому змісту, що міститься в офіційній діловій мові, спеціальних науках та чинному законодавстві, а також має бути однаковим у всьому тексті закону. Якщо термінологія закону не відповідає загально-вживаному її розумінню і обмежується лише певним законом, то у проєкті дається відповідне застереження [7].

По-третє, на сьогодні склалася ситуація, коли держава, визнавши особливий правовий статус ветеранів та наділивши їх пільгами, гарантіями, компенсаціями, фактично не в змозі забезпечити їх повну ре-

алізацію, виходячи із відсутності фінансових можливостей, вимагаючи при цьому неухильного виконання військовослужбовцями своїх службових обов'язків.

Таким чином, проблематика теми наукового дослідження викликана відсутністю термінологічної єдності в законодавстві; складною, неструктурованою системою соціальних допомог; питаннями щодо правової природи ЩРГВ, порядку встановлення її розмірів і, як наслідок, виникненням багаточисельних спорів, про що свідчить судова практика та звернення до Конституційного суду України [8; 9].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемним питанням соціального захисту військовослужбовців приділяли увагу такі учені-науковці, як В. М. Андріїв, Н. Б. Болотіна, М. І. Бондарук, С. Я. Вавженчук, І. О. Гуменюк, М. І. Іншин, В. В. Жернаков, М. М. Клемпарський, К. Ю. Мельник, О. В. Москаленко, Д. І. Сіроха, С. М. Синчук, А. О. Сидоренко, І. М. Сирота, Б. І. Сташків, О. В. Тищенко, Г. А. Трунова, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишева, М. М. Шумило, В. І. Щербина, О. М. Ярошенко та ін. Окремі аспекти функціонування системи державних соціальних допомог, зокрема в умовах воєнного стану, досліджено такими науковцями, як: І. С. Андрієнко, Д. В. Божко, К. В. Ігнатенко, О. О. Конопельцевою, Т. В. Перегудовою, Я. В. Свічкарьовою, Ю. В. Труфановою та ін. Втім, на сьогодні бракує досліджень щодо правових питань, пов'язаних з виплатами соціальних допомог ветеранам, особливо в умовах воєнного стану.

При написанні статті автор ставить за **мету**: проаналізувати проблемні питання щодо виду, мети, функцій, порядку призначення, розміру щорічної разової грошової виплати до Дня Незалежності України учасникам бойових дій та запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вперше ЩРГВ УБД була запроваджена Законом України від 25 грудня 1998 року N 367-XIV «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [10]. Так, відповідно вказаного закону, ст.12 Закону № 3551-XII була доповнена частиною четвертою такого змісту: «Щорічно до 5 травня учасникам бойових дій виплачується разова грошова допомога у розмірі п'яти мінімальних пенсій за віком». Отже, ЩРГВ мала назву «грошова допомога», була приурочена до 5 травня, її розмір був фіксований, виходячи із такого соціального стандарту, як мінімальна пенсія за віком.

Вже через рік законодавець намагався зробити спробу щодо змін у порядку встановлення і розмірах ЩРГВ, шляхом визначення у п. 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України положення про те, що норми і положення статей 12, 13, 14, 15 та 16 Закону № 3551-XII застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Однак, 27 лютого 2020 року Конституційним Судом України було розглянуто справу за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого положення пункту 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та винесено рішення про невідповідність вказаного вище положення Бюджетного кодексу України Конституції України. Крім того, у цьому рішенні було звернено увагу на те, що «...у разі зміни правового регулювання набуті вказаними особами пільги чи інші гарантії соціального захисту повинні бути збережені із забезпеченням можливості їх реалізації. Обмеження або скасування таких пільг, інших гарантій соціального захисту можливе лише у разі запровадження рівноцінних або більш сприятливих умов соціального захисту (абз. 2, 3 п.5 мотивувальної частини Рішення від 18 грудня 2018 року № 12-р/2018)» [11].

Згодом, ст. 12 Закону № 3551-XII зазнавала неодноразових змін, а остання її редакція відбулася у 2023 році у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо разової грошової виплати ветеранам війни та жертвам нацистських переслідувань» від 20 березня 2023 року №2983-IX (далі – Закон №2983-XI) [12].

Відтепер ч.4 ст.12 передбачає положення про те, що «... Щороку до Дня Незалежності України учасникам бойових дій виплачується разова грошова виплата у порядку та розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України в межах відповідних бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України».

Таким чином, зазначена разова виплата УБД змінила назву – з «разова грошова допомога (до 5 травня)» на «разову грошову виплату (до Дня незалежності)»; був змінений порядок її надання та суттєво зменшені розміри – так, у 2025 році Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2025 р. № 486 «Про встановлення розмірів разової грошової виплати до Дня Незалежності України, передбаченої За-

конами України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і «Про жертви нацистських переслідувань» у 2025 році» [13] розмір такої допомоги учасникам бойових дій складав 1 000 гривень.

Таке суттєве зменшення розміру виплати до Дня незалежності викликало багато звернень до судових органів та Конституційного Суду України. На сьогодні розглянута так звана «зразкова справа» (№ 440/14216/23) [14] з приводу зазначених питань, в рішенні якої судді Великої Палати Верховного Суду визначили правову природу ЩРГВ. Так, на їх думку, складовими державного соціального забезпечення є: 1) державне пенсійне забезпечення; 2) державна соціальна допомога; 3) державне соціальне обслуговування; 4) заходи соціальної підтримки.

Соціальна допомога – це періодичні, одноразові виплати за рахунок бюджетних коштів певному колу осіб з метою надання соціальної підтримки у випадках та на умовах, передбачених відповідними нормативно-правовими актами, таки чином, соціальна допомога виплачується громадянам у будь-якому віці залежно від їхньої соціальної потреби та матеріального стану.

Щорічна разова грошова виплата – є однією із складових державної соціальної допомоги. Порівнюючи редакції Закону № 3551-ХІІ до внесення змін Законом № 2983-ІХ та після цього, можна простежити, що як разова грошова виплата до Дня Незалежності України, так і разова грошова допомога до 5 травня є щорічними; мають разовий характер; поширюються на певне коло осіб та виплачуються за рахунок коштів Державного бюджету України. Отже, запроваджена Законом № 2983-ІХ разова грошова виплата до Дня Незалежності України за своїм змістом та ознаками (щорічна періодичність; разовий характер; обов'язковість виплати; коло осіб, на яких поширюється) є аналогічною разовій грошовій допомозі до 5 травня. Крім того, приурочення ЩРГВ до іншої дати не змінює і не може змінювати її природи саме як грошової допомоги, оскільки мета її не змінилася – надання матеріальної підтримки УБД, вшанування мужності та героїзму захисників незалежності і територіальної цілісності України, сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу у суспільстві.

Отже, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку про те, що «... що за правовою природою грошову виплату до Дня Незалежності України не можна вважати новим видом соціального забезпечення... оскільки вона, хоча і відрізняється за назвою, порядком визначення розміру виплати, втім по суті є щорічною разовою грошовою допомогою певним суб'єктам...», а приурочення її виплати до іншої дати і зміна порядку визначення її розміру не змінюють її природи саме як одного з видів соціальної допомоги – періодичної, одноразової виплати (допомоги) за рахунок бюджетних коштів певному колу осіб. Крім того, ЩРГВ є «... додатковою державною допомогою, має допоміжний та стимулюючий характер і не є основним джерелом для існування громадян» [14].

Виходячи із змісту вказаної Постанови, ЩРГВ є однією із видів державної соціальної допомоги, однак її призначення є не зовсім зрозумілим: в одному абзаці йдеться про «надання матеріальної підтримки УБД, вшанування мужності та героїзму захисників незалежності і територіальної цілісності України, сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу у суспільстві», в іншому – йдеться про «допоміжний та стимулюючий характер».

В контексті цього дослідження, вважаємо за доцільне проаналізувати правову категорію «соціальна допомога» з науково-теоретичної точки зору.

Зауважимо, що на сьогодні «заплутаність» в чинному законодавстві у сфері соціального забезпечення викликана тим, що «... доволі часто у правових актах одне й те саме соціально-забезпечувальне надання позначають різними термінами, або ж навпаки одним і тим самим терміном позначають різні соціально-забезпечувальні надання» [15, с. 171]. Стосовно соціальних допомог – у законодавстві наявні різні терміни: «державна соціальна допомога» (наприклад, Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», «державна допомога» (наприклад, Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»), «соціальна допомога» (наприклад, Інструкція щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги), «соціальна виплата» (наприклад, Методика обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї для надання соціальних послуг), «грошова допомога» (наприклад, Порядок надання щомісячної грошової допомоги особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, яка за висновком лікарської комісії закладу охорони здоров'я потребує постійного стороннього догляду, на догляд за нею), «винагорода» (наприклад, Порядок виплати одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»).

У цьому зв'язку цікавою є позиція В. В. Буященка, який розглядаючи соціальну допомогу у гуманітарно-філософському аспекті, стверджує, що її покликання полягає у тому, щоб «... допомогти людині мобілізувати, примножити й реалізувати свої можливості у подоланні життєвих труднощів» [16, с. 169].

Аналізуючи соціальну допомогу як суспільне явище, вказаний автор зазначає, що така допомога є «...сверідною моделлю підтримки, яку суспільство реалізує у конкретний історичний період відповідно до особливостей національно-культурного та соціально-політичного розвитку. Окрім того, соціальна допомога у своєму функціональному аспекті при рішенні певних проблем виходить за межі державності і не визнає кордонів, що набуває особливого значення у зв'язку з глобалізаційними змінами, оскільки вона виконує найважливішу для людини функцію стабілізації та гармонізації основ її життєдіяльності. Іншими словами, це механізм спрямований на рішення соціальних, економічних та психологічних проблем у суспільстві, на створення умов, сприятливих для відновлення і покращення здатності людей до соціального функціонування [16, с.165].

Серед фахівців в галузі права соціального забезпечення існують різні погляди щодо визначення, змісту та видів допомоги. Так, на думку С. Г. Кузьменко, «державна допомога» у широкому значенні – це «цілеспрямована діяльність всіх владних органів, що забезпечує надання гарантованої державної соціальної допомоги, субсидій, компенсацій, пільг, життєво необхідних товарів, а також соціальних послуг громадянам, які потрапили у важку життєву ситуацію, в тому числі викликану бідністю, у вузькому значенні – це державна соціальна допомога за бідністю, здійснювана з метою підтримки рівня життя незаможних людей, а також незаможних самотніх громадян, середній грошовий дохід яких нижчий за величину прожиткового мінімуму» [17, с. 2]. Інші вчені вважають, що у широкому значенні – це, фактично, всі види соціально-забезпечувального надання, за винятком пенсій: грошові виплати, соціальні послуги, соціальні пільги, соціальне житло, соціальні товари. У вузькому значенні – це виключно грошова виплата [15, с.171], В. В. Жернаков вважає, що соціальні допомоги – це грошові одноразові чи періодичні виплати, що виплачуються громадянам за рахунок коштів Державного бюджету та не залежать від майнового стану чи попередньої трудової діяльності [18, с. 90], а С. М. Синчук під терміном «соціальна допомога» розуміє всі види соціального забезпечення у формі грошових виплат, окрім пенсій [19, с. 397].

Слід погодитись з думкою науковців про те, що соціальні допомоги є видом соціального забезпечення у формі грошових виплат та являють собою «...надання коштів за рахунок державного та місцевих бюджетів, страхових і нестрахових фондів, а також інших джерел матеріального забезпечення у разі настання визначених законодавством соціальних ризиків» [20, с. 267].

Грошові виплати залежать від соціального ризику, при настанні якого особі надається соціальний захист, і можуть надаватися в рамках: а) загальнообов'язкового державного соціального страхування (страхові). Видами таких виплат є пенсії, страхові допомоги (одноразові або періодичні); компенсаційні виплати, призначенням яких є компенсація особі втраченого заробітку або додаткова підтримка громадян у випадку настання страхового соціального ризику за рахунок коштів соціальних страхових фондів; б) державної соціальної допомоги (нестрахові). Такі виплати можуть надаватися тим особам, які не приймають участь в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, у вигляді нестрахових (державних) допомог (одноразових або періодичних), які фінансуються з Державного або місцевих бюджетів. Цим допомогам притаманні такі ознаки: вони мають аліментарний характер, оскільки призначаються безоплатно і не пов'язані з трудовою діяльністю особи чи сплатою нею страхових внесків; основним джерелом їх виплати є кошти державного чи місцевого бюджетів.

Отже, ЩРГВ УБД є одним із видів державної соціальної допомоги. Щодо мети її надання, як значалося вище, Верховний Суд вказує на «матеріальну підтримку, вшанування мужності та патріотизму, сприяння зміцненню патріотичного духу у суспільстві». У цьому зв'язку, вважаємо за необхідне проаналізувати призначення такої виплати виходячи із функцій пільг, оскільки ЩРГВ міститься в самі статтях Закону № 3551-ХІІ під назвою «Пільги». Так, досліджуючи функції пільг, О. В. Левада виділяє наступні: компенсаційну, стимулюючу, забезпечувальну, виховну, мотиваційну, орієнтаційну, попереджувальну, стабілізаційну, захисну, інтегративну, регулятивну та функцію соціального контролю [21, с. 86–91].

На думку вказаної авторки, орієнтаційна функція полягає в «...націлюванні осіб на позитивні законодавчі установки, на здійснення правомірних дій або утримання від неправомірних, тобто вона формує в суб'єктів такі установки, завдяки яким визначається напрямок їх необхідної поведінки. Зміст цієї функції зводиться до того, що вона формує систему орієнтирів особи через призму свідомості. Інакше кажучи, пільги орієнтують суб'єкта до соціально бажаної поведінки або до сумлінного виконання його громадянського чи конституційного обов'язку. Закріплюючи пільги для військових, законодавець в особі держави орієнтує громадян до вступу на військову службу» [21, с. 89–90]. На нашу думку, в ситуації, коли законодавець пішов шляхом зменшення розміру ЩРГВ (передав повноваження встановлювати порядок та розмір

Кабінету Міністрів України), навряд чи можна стверджувати, що особа, знаючи, що розмір виплат в будь-який час може змінитися в сторону зменшення буде прагнути до соціально-бажаної поведінки.

Крім того, видається сумнівним стимулюючий характер ЩРГВ, оскільки коло суб'єктів, яким виплачується така допомога згідно Закону № 3551-ХІІ достатньо широке: учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, сім'ї загиблих (померлих) ветеранів війни тощо. Тому ми поділяємо думку О. Конопельцевої та Я. Свічкарьової про те, що «...основною метою стимулювання завжди буде спонукання учасників праводіносин до конкретної поведінки для досягнення цілей» [22, с. 48]. Авторки, спираючись на позицію С. Венедіктова, який розглядає стимулювання як процес безперервний, що спрямовується на більш загальний кінцевий результат, роблять висновки про те, що «...правові засоби стимулювання направлені на майбутню бажану поведінку суб'єктів, а у нашому випадку, така «бажана» поведінка вже була у минулому, тому така грошова допомога має допоміжний характер та є «знаком додаткової уваги до ветеранів, проявом пошани, що виражена у грошовому еквіваленті» [22, с. 48].

З приводу компенсаційної функції, цікавою є точка зору О.В. Левади, яка вважає, що «... обов'язковою умовою встановлення пільг є попереднє обтяження особи певним соціально значущим навантаженням (виконання службових обов'язків певного виду за рахунок особистого часу, здійснення діяльності особливої суспільної значущості, несення збитків від подій надзвичайного характеру). Зміст пільг вказує на їх компенсаторний характер, що обумовлюється особливим професійним чи іншим соціальним статусом осіб (особи), для яких (якої) вони встановлені. Завдяки компенсаторному потенціалу пільг, у суспільстві досягається підвищення рівня «життєіснування» особи як учасника суспільних відносин. Встановлюючи пільги, законодавець створює умови для переведення процесу задоволення їх інтересів у найбільш сприятливий режим на рівні з загальноновстановленим для інших членів соціуму [23, с. 193].

На нашу думку, ЩРГВ УБВ виконує компенсаційну функцію, тобто учасники бойових дій попередньо були обтяжені виконанням обов'язків в особливо небезпечних умовах.

Висновки. Виходячи з викладеного вище, на нашу думку, ЩРГВ УБД являє собою соціальну допомогу допоміжного характеру, метою якої є забезпечення комфортних умов їх життєдіяльності.

ЩРГВ виконує компенсаційну функцію, яка полягає у компенсації фізичних та моральних напружень у зв'язку з виконанням обов'язків у особливо небезпечних умовах.

Вважаємо за доцільне цій виплаті присвятити окрему статтю в Законі № 3551-ХІІ, в якій визначити її правову природу, мету та функції. Такі пропозиції відповідатимуть принципу реалістичності, визначеному у Стратегії ветеранської політики на період до 2030 року (далі – Стратегія), згідно якому «...державна підтримка повинна бути спрямована на швидке відновлення цивільного добробуту ветеранів/ветеранок та членів їх сімей, забезпечуючи їм відповідні можливості та ресурси для успішної інтеграції в цивільне життя, спираючись на реальні ресурси держави» [24].

Разом з тим, словосполучення «спираючись на реальні ресурси держави» виявляється не зовсім коректним, оскільки у «Загальних положеннях» Стратегії визначено, що «...українські воїни заслуговують на найвищий рівень визнання та підтримки в українському суспільстві. Державна політика щодо ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України повинна гарантувати гідний та безпечний життєвий рівень, надавати перевагу на всіх етапах соціальної підтримки».

Таким чином, соціальна справедливість та вдячність суспільства за внесок ветеранів у збереження української державності має стати частиною політики держави. Саме тому слушною є думка суддів Конституційного Суду України про те, що «...невиконання державою соціальних зобов'язань щодо ветеранів війни, осіб, на яких поширюється чинність Закону № 3551, підриває довіру до держави... Обмеження або скасування пільг для ветеранів війни, осіб, на яких поширюється чинність Закону № 3551, без рівноцінної їх заміни чи компенсації є порушенням зобов'язань держави щодо соціального захисту осіб, які захищали Вітчизну, та членів їхніх сімей. У разі зміни правового регулювання набуті вказаними особами пільги чи інші гарантії соціального захисту повинні бути збережені із забезпеченням можливості їх реалізації. Обмеження або скасування таких пільг, інших гарантій соціального захисту можливе лише у разі запровадження рівноцінних або більш сприятливих умов соціального захисту» [11].

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 19.02.2026).

3. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970-1980. Т. 6. С. 535. URL: http://ukrlit.org/slovnky/slovyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh12.02.2026).
4. Трунова Г.А. Гарантії соціального захисту ветеранів війни: необхідність модернізації законодавства. *Нове українське право*. 2025. № 4. С. 23-30. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.4.2>.
5. Інструкція щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги: затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 19 вересня 2006 року № 345. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1098-06#Text> (дата звернення: 19.02.2026).
6. Методика обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї для надання соціальних послуг: затв. наказом Міністерства соціальної політики України від 17 травня 2022 року № 150. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0639-22#Text> (дата звернення: 15.02.2026).
7. Правила оформлення проектів законів та основні вимоги законодавчої техніки : методичні рекомендації. Апарат Верховної Ради; Правила, Рекомендації від 01.06.2006. Видання четверте, виправлене і доповнене. Київ. 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0002451-06?find=1&text=%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D0%B2> (дата звернення: 19.02.2026).
8. Конституційна скарга Писаренка Миколи Олександровича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини п'ятої статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ, підпункту 2 пункту 1 розділу I Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо разової грошової виплати ветеранам війни та жертвам нацистських переслідувань» від 20 березня 2023 року № 2983-ІХ. URL: <https://ccu.gov.ua/povyna/konstytuciyuni-skargy-0> (дата звернення: 19.02.2026).
9. Конституційна скарга Нагаєва Ігоря Сергійовича щодо відповідності статті 8, частині третій статті 22, статтям 46, 48, 64, пункту 1 частини першої статті 92 Конституції України (конституційність) частини п'ятої статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ у редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо разової грошової виплати ветеранам війни та жертвам нацистських переслідувань» від 20 березня 2023 року № 2983-ІХ. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/28-sichnya-kolegiya-suddiv-vidkryla-konstytuciyne-provazhennyu-u-spravi-za-konstytuciynoyu> (дата звернення: 18.02.2026).
10. Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»: Закон України від 25.12.1998 р. N 367-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-14#Text> (дата звернення: 19.02.2026).
11. Рішення КСУ у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого положення пункту 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України від 27 лютого 2020 року № 3-р/2020 Справа № 1-247/2018(3393/18) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-20#Text> (дата звернення: 19.02.2026).
12. Про внесення змін до деяких законів України щодо разової грошової виплати ветеранам війни та жертвам нацистських переслідувань: Закон України від 20.03.2023 р. №2983-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2983-20#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
13. Про встановлення розмірів разової грошової виплати до Дня Незалежності України, передбаченої Законами України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і «Про жертви нацистських переслідувань» у 2025 році : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2025 р. № 486. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.02.2026).
14. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14 травня 2025 року у справі № 440/14216/23 (провадження № 11-67зai24). URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/apel_zrazk_spravi_vs_vp/postanova_velykoyi_palaty_440_14216_23 (дата звернення: 19.02.2026).
15. Бук М.О., Буряк В.Я. Соціальні допомоги для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: особливості правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №12. С.171-174. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/42>.
16. Буященко В. В. Соціальна допомога в контексті повсякденності. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2009. Вип. 39. С. 161-173. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Буященко_2009.pdf (дата звернення: 19.02.2026).
17. Кузьменко С.Г. Соціальна допомога в системі державних органів управління. *Теорія та практика державного управління*. 2011. № 3. С. 1–5. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.

- exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=%D0%96724 81%2F2011%2F3 (дата звернення: 19.02.2026).
18. Право соціального забезпечення: навч. посіб. / авт.: С. М. Прилипко, Г. С. Гончарова, В. В. Юровська, О. О. Конопельцева; за заг. ред. В. В. Жернакова. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 367 с.
 19. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 422 с.
 20. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.- кор. НАПрН України Г. І. Чанишевої; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2022. 312 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e4c5ac3f-8fbb-4551-9260-b58147858158/content> (дата звернення: 18.02.2026).
 21. Левада О. В. Пільги й обмеження в праві: загальнотеоретична характеристика : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2019. 175 с.
 22. Конопельцева О.О., Свічкарьова Я.В. Щодо правової природи щорічної разової грошової допомоги особам з інвалідністю внаслідок війни та практичних аспектів визначання її розміру. *Наукові записки. Серія: Право*. 2025. № 19. С.44-51. DOI:10.36550/2522-9230-2025-19-44-51.
 23. Левада О. Пільги і обмеження як складові правового статусу особи. *Вісник Харківського Національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «ПРАВО»*. 2017. Випуск 23. С. 193-195. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/9752/9275> (дата звернення: 19.02.2026).
 24. Стратегія ветеранської політики на період до 2030 року: схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 р. № 1209-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.02.2026).

References

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated 28 June 1996 No. 254k/96-VR] (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information from the Verkhovna Rada of Ukraine*, 30, 141 [in Ukrainian].
2. *Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu: Zakon Ukrainy vid 22.10.1993 r. № 3551-XII [On the status of war veterans and guarantees of their social protection: Law of Ukraine No. 3551-XII of 22 October 1993]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> [in Ukrainian].
3. *Slovnnyk ukrainskoi movy: v 11 tt. Instytut movoznavstva [Dictionary of the Ukrainian Language: in 11 volumes] / AN URSSR.; za red. I. K. Bilodida*. Kyiv: Naukova dumka, 1970-1980, T. 6. Retrieved from http://ukrlit.org/slovnnyk/slovnnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh/%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0 [in Ukrainian].
4. Trunova, H. A. (2025). Harantii sotsialnoho zakhystu veteraniv viiny: neobkhdnist modernizatsii zakonodavstva [Guarantees of social protection for war veterans: the need to modernise legislation]. *Nove ukrainske pravo – New Ukrainian Law*, 4, 23-30. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.4.2> [in Ukrainian].
5. *Instruktsiia shchodo poriadku oformlennia i vedennia osobovykh sprav otrymuvachiv usikh vydiv sotsialnoi dopomohy: zatv. nakazom Ministerstva pratsi ta sotsialnoi polityky Ukrainy vid 19 veresnia 2006 roku № 345 [Instructions on the procedure for registering and maintaining personal files of recipients of all types of social assistance: approved by Order of the Ministry of Labour and Social Policy of Ukraine No. 345 of 19 September 2006]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1098-06#Text> [in Ukrainian].
6. *Metodyka obchyslennia serednomisiachnoho sukupnoho dokhodu simi dlia nadannia sotsialnykh posluh [Methodology for calculating the average monthly total family income for the provision of social services]: zatv. nakazom Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 17 travnia 2022 roku № 150*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0639-22#Text> [in Ukrainian].
7. *Pravyla oformlennia proektiv zakoniv ta osnovni vymohy zakonodavchoi tekhniki: metodychni rekomendatsii [Rules for drafting laws and basic requirements of legislative technique: methodological recommendations]*. Aparat Verkhovnoi Rady; Pravyla, Rekomendatsii vid 01.06.2006. Vydannia chetverte, vypravlene i dopovnene. Kyiv. 2014. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0002451-06?find=1&text=%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D0%B2> [in Ukrainian].
8. *Konstytutsiina skarha Pysarenka Mykoly Oleksandrovycha shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) chastyny piatoi statii 13 Zakonu Ukrainy «Pro status veteraniv viiny, harantii yikh*

- sotsialnoho zakhystu» vid 22 zhovtnia 1993 roku № 3551-KhII, pidpunktu 2 punktu 1 rozdil I Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakoniv Ukrainy shchodo razovoi hroshovoi vyplaty veteranam viiny ta zhertvam natsyystskykh peresliduvan» vid 20 bereznia 2023 roku № 2983-IKh [Constitutional complaint by Mykola Oleksandrovykh Pysarenko regarding the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of part five of Article 13 of the Law of Ukraine 'On the Status of War Veterans and Guarantees of Their Social Protection' dated 22 October 1993 No. 3551-XII, subparagraph 2 of paragraph 1 of Section I of the Law of Ukraine «On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding One-Time Cash Payments to War Veterans and Victims of Nazi Persecution» dated 20 March 2023 No. 2983-IX]. Retrieved from <https://ccu.gov.ua/novyna/konstytuciyni-skargy-0> [in Ukrainian].
9. Konstytutsiina skarha Nahaieva Ihoria Serhiiovycha shchodo vidpovidnosti statti 8, chastyni tretii statti 22, stattiam 46, 48, 64, punktu 1 chastyny pershoi statti 92 Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinist) chastyny piatoi statti 13 Zakonu Ukrainy «Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu» vid 22 zhovtnia 1993 roku № 3551-XII u redaktsii Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakoniv Ukrainy shchodo razovoi hroshovoi vyplaty veteranam viiny ta zhertvam natsyystskykh peresliduvan» vid 20 bereznia 2023 roku № 2983-IKh [Constitutional complaint by Igor Serhiyovych Nagayev regarding the compliance of Article 8, Part Three of Article 22, Articles 46, 48, 64, Paragraph 1 of Part One of Article 92 of the Constitution of Ukraine (constitutionality) with Part Five of Article 13 of the Law of Ukraine «On the Status of War Veterans, Guarantees of Their Social Protection» dated 22 October 1993 No. 3551-XII, as amended by the Law of Ukraine «On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding One-Time Cash Payments to War Veterans and Victims of Nazi Persecution» dated 20 March 2023 No. 2983-IX]. Retrieved from <https://ccu.gov.ua/novyna/28-sichnya-kolegiya-suddiv-vidkryla-konstytuciyne-provadhennya-u-spravi-za-konstytuciynoyu> [in Ukrainian].
 10. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu» [On Amendments to the Law of Ukraine «On the Status of War Veterans and Guarantees of Their Social Protection»]: Zakon Ukrainy vid 25.12.1998 r. N 367-XIV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-14#Text> [in Ukrainian].
 11. Rishennia KSU u spravi za konstytutsiinym podanniam 46 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) okremoho polozhennia punktu 26 rozdil VI «Prykintsevi ta perekhidni polozhennia» Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy vid 27 liutoho 2020 roku № 3-r/2020 Sprava № 1-247/2018(3393/18) [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional submission of 46 People's Deputies of Ukraine regarding the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of a separate provision of paragraph 26 of Section VI 'Final and Transitional Provisions' of the Budget Code of Ukraine dated 27 February 2020 No. 3-r/2020 Case No. 1-247/2018(3393/18)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-20#Text> [in Ukrainian].
 12. Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakoniv Ukrainy shchodo razovoi hroshovoi vyplaty veteranam viiny ta zhertvam natsyystskykh peresliduvan: Zakon Ukrainy vid 20.03.2023 r. №2983-IX [On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding One-Time Cash Payments to War Veterans and Victims of Nazi Persecution: Law of Ukraine dated 20 March 2023 No. 2983-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2983-20#Text> [in Ukrainian].
 13. Pro vstanovlennia rozmiriv razovoi hroshovoi vyplaty do Dnia Nezalezhnosti Ukrainy, peredbachenoї Zakonomy Ukrainy «Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu» i «Pro zhertvy natsyystskykh peresliduvan» u 2025 rotsi: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 kvitnia 2025 r. № 486 [On establishing the amount of a one-time cash payment for Ukraine's Independence Day, as provided for by the Laws of Ukraine 'On the Status of War Veterans and Guarantees of Their Social Protection' and 'On Victims of Nazi Persecution' in 2025: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 486 of 29 April 2025]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-2025-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
 14. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 14 travnia 2025 roku u spravi № 440/14216/23 (provadhennia № 11-67zai24) [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of 14 May 2025 in case No. 440/14216/23 (proceedings No. 11-67zai24)]. Retrieved from https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/apel_zrazk_spravi_vs_vp/postanova_velykoyi_palaty_440_14216_23 [in Ukrainian].
 15. Buk, M. O. & Buriak, V. Ya. (2023). Sotsialni dopomohy dlia ditei-syrit ta ditei, pozbavlenykh batkivskoho pikluvannia: osoblyvosti pravovoho rehuliuвання [Social assistance for orphans and children deprived of parental care: features of legal regulation]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal - Legal Scientific Electronic Journal*, 12, 171-174. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/42> [in Ukrainian].

16. Buiashchenko, V. V. (2009). Sotsialna dopomoha v konteksti povsiakdennosti [Social assistance in the context of everyday life]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii - Humanitarian Bulletin of the Zaporizhzhia State Engineering Academy*, 39, 161-173. Retrieved from https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Buyashenko_2009.pdf [in Ukrainian].
17. Kuzmenko, S. H. (2011). Sotsialna dopomoha v systemi derzhavnykh orhaniv upravlinnia [Social assistance in the system of state management bodies]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia - Theory and practice of public administration*, 3, 1-5. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=%D0%9672481%2F2011%2F3 [in Ukrainian].
18. *Pravo sotsialnoho zabezpechennia: navch. posib. [Social Security Law: Textbook]* (2013) / avt.: S. M. Prylypko, H. S. Honcharova, V. V. Yurovska, O. O. Konopeltseva; za zah. red. V. V. Zhernakova. Kharkiv: Nats. un-t «Iuryd. akad. Ukraïny im. Yaroslava Mudroho» [in Ukrainian].
19. Synchuk, S. M. (2015). *Pravovidnosyny sotsialnoho zabezpechennia: subiekty, zmist, obiekty: monohrafiia [Legal Relations in Social Security: Subjects, Content, Objects: Monograph]*. Lviv: LNU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
20. *Aktualni problemy teorii trudovoho prava ta prava sotsialnoho zabezpechennia: monohrafiia [Current Issues in Labour Law and Social Security Law: Monograph]* / za zah. red. d-ra yuryd. nauk, prof., chl.- kor. NAPrN Ukrainy H. I. Chanyshevoi; NU «Odeska yurydychna akademiia». Odesa: Feniks. Retrieved from <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e4c5ac3f-8fbb-4551-9260-b58147858158/content> [in Ukrainian].
21. Levada, O. V. (2019). *Pilhy y obmezhenia v pravi: zahalnoteoretychna kharakterystyka [Privileges and restrictions in law: general theoretical characteristics]: dys. ... kand. yuryd. nauk*. Kharkiv [in Ukrainian].
22. Konopeltseva, O. O. & Svichkarova, Ya. V. (2025). Shchodo pravovoi pryrody shchorichnoi razovoi hroshovoi dopomohy osobam z invalidnistiu vnaslidok viiny ta praktychnykh aspektiv vyznachannia yii rozmiru [On the legal nature of annual one-time cash assistance to persons with disabilities due to war and practical aspects of determining its amount]. *Naukovi zapysky. Serii: Pravo - Scientific notes. Series: Law*, 19, 44-51. DOI:10.36550/2522-9230-2025-19-44-51 [in Ukrainian].
23. Levada, O. (2017). Pilhy i obmezhenia yak skladovi pravovoho statusu osoby [Benefits and restrictions as components of a person's legal status]. *Visnyk Kharkivskoho Natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina Serii «PRAVO» - Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University Series «LAW»*, 23, 193-195. Retrieved from <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/9752/9275> [in Ukrainian].
24. *Stratehiia veteranskoi polityky na period do 2030 roku: skhvalena Rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 lystopada 2024 r. № 1209-r [Veterans Policy Strategy for the period up to 2030: approved by Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 29 November 2024 No. 1209-r]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 25.02.2026

Стаття прийнята до друку 27.03.2026

Стаття опублікована 30.04.2026.